

Αρχική σελίδα>Οικογενειακά και κληρονομικά θέματα>Ιδιοκτησία στον γάμο και στο σύμφωνο συμβίωσης>Περιοριστικές σχέσεις των συζύγων

Φινλανδία

1 Υπάρχει στο εν λόγω κράτος μέλος προβλεπόμενο από τον νόμο σύστημα περιοριστικών σχέσεων των συζύγων; Τι προβλέπει;

Το καθεστώς ρύθμισης των περιοριστικών σχέσεων των συζύγων στη Φινλανδία στηρίζεται στην έννοια της υπό αναστολή κοινοκτημοσύνης. Αυτό σημαίνει ότι, κατά τη διάρκεια του γάμου, διατηρείται η περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων, αλλά σε περίπτωση λύσης του γάμου η περιουσία διανέμεται μεταξύ των συζύγων ισομερώς.

Η σύναψη γάμου δεν μεταβάλλει τα δικαιώματα κυριότητας των συζύγων. Σύμφωνα με τον φινλανδικό νόμο περί γάμου (Avoliittolaki 234/1929), τα περιουσιακά στοιχεία που ανήκαν σε έναν εκ των συζύγων πριν από τη σύναψη του γάμου παραμένουν στην κυριότητα του συζύγου και κατά τη διάρκεια του γάμου. Το ίδιο ισχύει και για κάθε περιουσιακό στοιχείο που οι σύζυγοι αποκτούν ή λαμβάνουν μέσω κληρονομιάς ή δια δωρεάς κατά τη διάρκεια του γάμου. Εκτός από τα περιουσιακά στοιχεία, η αυτοτέλεια αυτή ισχύει και ο χρέος, το οποίο σημαίνει ότι κάθε σύζυγος ευθύνεται ατομικά για κάθε χρέος με το οποίο ο ίδιος επιβαρύνθηκε πριν ή κατά τη διάρκεια του γάμου. Ωστόσο, και οι δύο σύζυγοι ευθύνονται από κοινού για υποχρεώσεις (χρέη) τις οποίες ανέλαβε ο ένας εκ των συζύγων στο πλαίσιο της συντήρησης της οικογένειας.

Σύμφωνα με το φινλανδικό καθεστώς ρύθμισης των περιοριστικών σχέσεων των συζύγων, κάθε σύζυγος έχει γαμικό δικαίωμα επί της περιουσίας του άλλου συζύγου. Αυτό σημαίνει ότι κάθε σύζυγος, καθώς και ο χήρος ή η χήρα και οι κληρονόμοι του θανόντος συζύγου, έχουν δικαίωμα στο ήμισυ της καθαρής περιουσίας των συζύγων όταν επέλθει διανομή της συζυγικής περιουσίας κατά τη λύση του γάμου. Το γαμικό δικαίωμα καταλαμβάνει το σύνολο της περιουσίας, ανεξάρτητα από το πότε ή το πώς την απέκτησαν ή σύζυγοι ή περιήλθε σε αυτούς πριν από τον γάμο. Ωστόσο, οι σύζυγοι μπορούν, με συμφωνία ρύθμισης των μεταξύ τους περιοριστικών σχέσεων, να αποκλείσουν την εφαρμογή του γαμικού δικαιώματος στον γάμο τους. Επιπλέον, κάθε περιουσιακό στοιχείο που ένας εκ των συζύγων αποκτά βάσει χαρακτηριστικής δικαιοπραξίας, δύναμι διαθήκης ή ασφαλιστηρίου συμβολαίου που προβλέπουν ότι ο μέλλων/η μέλλουσα σύζυγός του δεν θα έχει γαμικό δικαίωμα στο εν λόγω περιουσιακό στοιχείο εξαιρείται επίσης από το πεδίο εφαρμογής του γαμικού δικαιώματος.

2 Πώς μπορούν οι σύζυγοι να ρυθμίσουν τις περιοριστικές σχέσεις τους; Ποιες είναι οι τυπικές προϋποθέσεις στην περίπτωση αυτή;

Οι σύζυγοι μπορούν, είτε πριν από την τέλεση του γάμου είτε κατά τη διάρκεια αυτού, να συνάψουν συμφωνία ρύθμισης των περιοριστικών σχέσεων. Η συμφωνία ρύθμισης των περιοριστικών σχέσεων των συζύγων επηρεάζει τον τρόπο διανομής των περιοριστικών στοιχείων. Για παράδειγμα, οι σύζυγοι μπορούν να συμφωνήσουν ότι ο καθένας τους δεν θα έχει κανένα γαμικό δικαίωμα επί της περιουσίας που ανήκει στον άλλο σύζυγο, αλλά ότι ο κάθε σύζυγος διατηρεί την κυριότητα επί της δικής του προσωπικής περιουσίας. Οι σύζυγοι μπορούν επίσης να συμφωνήσουν την εξαίρεση ενός ορισμένου περιουσιακού στοιχείου από τη διανομή των συζυγικών περιοριστικών στοιχείων.

Η συμφωνία ρύθμισης των περιοριστικών στοιχείων πρέπει να συνάπτεται γραπτώς και να φέρει βέβαιη χρονολογία και τις υπογραφές των συζύγων. Επιπλέον, πρέπει να πιστοποιείται από δύο μάρτυρες οι οποίοι δεν έχουν σχετικό συμφέρον. Η συμφωνία ρύθμισης των περιοριστικών σχέσεων τίθεται σε ισχύ με την καταχώρισή της στο οικείο ληξιαρχείο (maistraatti) [ή στην Υπηρεσία Ψηφιακών και Πληθυσμιακών Δεδομένων (Digi- ja väestötietovirasto) από το 2020 και έπειτα].

3 Υπάρχουν περιορισμοί στην ελευθερία καθορισμού των περιοριστικών σχέσεων των συζύγων;

Ο νόμος περί γάμου προβλέπει ορισμένους περιορισμούς όσον αφορά τη διαχείριση ορισμένων περιοριστικών στοιχείων όπως για παράδειγμα της κοινής οικίας των συζύγων ή των κινητών πραγμάτων οικιακής χρήσης. Δεν επιτρέπεται η διάθεση του ακινήτου που προορίζεται να χρησιμοποιηθεί ως κοινή οικία των συζύγων από τον έναν σύζυγο χωρίς τη γραπτή συναίνεση του άλλου συζύγου. Χωρίς τη συναίνεση του άλλου συζύγου, ο σύζυγος δεν μπορεί να μεταβιβάσει μισθωτική σχέση ή άλλα δικαιώματα νομής ή κατοχής επί διαμερίσματος που προορίζεται να χρησιμοποιηθεί ως κοινή οικία των συζύγων και δεν μπορεί να διαθέσει: τα κινητά πράγματα που αποτελούν μέρος του κοινού νοικοκυριού και που χρησιμοποιούνται από αμφότερους τους συζύγους τυχόν απαραίτητα εργαλεία που χρησιμοποιεί ο άλλος σύζυγος ή κινητά πράγματα που προορίζονται για προσωπική χρήση του άλλου συζύγου ή των τέκνων. Η διανομή των συζυγικών περιοριστικών στοιχείων μπορεί να αναπροσαρμοστεί εάν πιθανολογείται ότι θα είχε παράλογα αποτελέσματα ή αν οδηγεί στη δημιουργία άδικου οικονομικού οφέλους για έναν από τους δύο συζύγους. Αυτό σημαίνει ότι κατόπιν εύλογης εξέτασης μιας επιμέρους περίπτωσης, είναι δυνατή η παρέκκλιση από τους κανόνες που θα τύγχαναν εφαρμογής στη διανομή της συζυγικής περιουσίας υπό άλλες συνθήκες. Κατά την εξέταση της αναπροσαρμογής της διανομής των συζυγικών περιοριστικών στοιχείων, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη διάρκεια του γάμου, στις δραστηριότητες των συζύγων όσον αφορά το κοινό νοικοκυριό και ως προς την επαύξηση και διατήρηση της περιουσίας, καθώς και άλλα συγκρίσιμα στοιχεία σχετικά με την οικονομική κατάσταση των συζύγων.

Στο πλαίσιο της αναπροσαρμογής της διανομής της συζυγικής περιουσίας, μπορεί να αποφασιστεί ότι ένας εκ των συζύγων δεν θα λάβει, δύναμι του γαμικού δικαιώματος, περιουσιακά στοιχεία του άλλου συζύγου ή ότι το εν λόγω δικαίωμα θα περιοριστεί ότι ορισμένο περιουσιακό στοιχείο θα εξαιρεθεί εν όλω ή εν μέρει από το γαμικό δικαίωμα κατά τη διανομή της συζυγικής περιουσίας ότι το σύνολο ή μέρος της περιουσίας που εξαιρέθηκε από το γαμικό δικαίωμα του άλλου συζύγου μέσω συζυγικής συμφωνίας θα θεωρείται, στο πλαίσιο της διανομής, ότι υπόκειται πλήρως ή εν μέρει στο γαμικό δικαίωμα του άλλου συζύγου.

4 Ποιες είναι οι έννομες συνέπειες του διαζυγίου, του δικαστικού χωρισμού ή της ακύρωσης του γάμου στις περιοριστικές σχέσεις των συζύγων;

Όταν εκκρεμεί διαδικασία διαζυγίου ή σε περίπτωση λύσης του γάμου, πρέπει να πραγματοποιηθεί διανομή της συζυγικής περιουσίας εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα από έναν εκ των συζύγων ή έναν εκ των κληρονόμων του θανόντος συζύγου. Στο πλαίσιο της διανομής της συζυγικής περιουσίας, το γαμικό δικαίωμα ασκείται μέσω προσδιορισμού του ποσού που πρέπει να καταβάλει ο σύζυγος, του οποίου η περιουσία έχει τη μεγαλύτερη καθαρή αξία, στον άλλο σύζυγο. Εάν κανείς εκ των συζύγων δεν έχει γαμικό δικαίωμα επί της περιουσίας του άλλου συζύγου, η περιουσία των συζύγων υπόκειται σε διαχωρισμό και όχι σε διανομή. Εάν οι σύζυγοι διατηρούν κοινά περιουσιακά στοιχεία, τα στοιχεία αυτά πρέπει να διανεμηθούν, κατόπιν σχετικής αίτησης, κατά τον χρόνο διανομής ή διαχωρισμού της συζυγικής περιουσίας.

Επιπλέον, διανομή της συζυγικής περιουσίας μπορεί να πραγματοποιηθεί κατόπιν έκδοσης αλλοδαπής δικαστικής απόφασης επί δικαστικού χωρισμού μεταξύ συζύγων οι περιοριστικές σχέσεις των οποίων διέπονται από το φινλανδικό δίκαιο. Ωστόσο, δεν μπορεί να γίνει διανομή της εν λόγω περιουσίας δύναμι της απόφασης δικαστικού χωρισμού εάν οι σύζυγοι αποφασίσουν εκ νέου να συγκατοικήσουν.

5 Ποιες είναι οι συνέπειες του θανάτου ενός εκ των συζύγων στις περιοριστικές σχέσεις των συζύγων;

Καταρχήν, σε περίπτωση λύσης του γάμου λόγω θανάτου ενός εκ των συζύγων, εφαρμόζονται οι ίδιοι κανόνες.

Εάν υπάρχουν άμεσοι κληρονόμοι (τέκνα ή κατιόντες αυτών), ο χήρος/η χήρα και οι κληρονόμοι του θανόντος μπορούν να αιτηθούν τη διανομή της συζυγικής περιουσίας. Ο βασικός κανόνας που εφαρμόζεται στη διανομή της συζυγικής περιουσίας είναι ότι το σύνολο της περιουσίας διανέμεται σε ίσα μέρη. Το ήμισυ της περιουσίας περιέρχεται στον επιζώντα σύζυγο και το υπόλοιπο ήμισυ επιμερίζεται μεταξύ των κληρονόμων. Ωστόσο, εάν η περιουσία του επιζώντος υπερβαίνει αυτή του θανόντος συζύγου, ο επιζών σύζυγος έχει το δικαίωμα να διατηρήσει το σύνολο της περιουσίας του.

Εάν ο γάμος λυθεί λόγω θανάτου ενός εκ των συζύγων αλλά δεν υπάρχουν άμεσοι κληρονόμοι, ο επιζών σύζυγος κληρονομεί όλα τα περιουσιακά στοιχεία του θανόντος, εκτός αν ο θανών είχε συντάξει διαθήκη με την οποία όριζε διαφορετικά. Σε αυτή την περίπτωση, η περιουσία του θανόντος δεν διαχωρίζεται από την περιουσία του επιζώντος με σκοπό τη διανομή. Ο γενικός κανόνας είναι ότι μόνο μετά τον θάνατο αμφότερων των συζύγων η περιουσία που κατέλιπε ο σύζυγος που απεβίωσε δεύτερος διανέμεται στους κληρονόμους και των δύο συζύγων κατά ίσα μέρη. Ο επιζών σύζυγος δεν έχει δικαίωμα να κληροδοτήσει τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία θα περιέρχονταν στους κληρονόμους του θανόντος συζύγου με τον τρόπο που προαναφέρθηκε.

Εκτός αν οι άμεσοι κληρονόμοι απαιτήσουν τη διανομή της περιουσίας ή αν οι όροι της διαθήκης του θανόντος συζύγου επιτάσσουν τη διανομή, ο επιζών σύζυγος μπορεί να διατηρήσει την αδιαίρετη περιουσία του θανόντος συζύγου. Ωστόσο, ο επιζών σύζυγος έχει το δικαίωμα να διατηρήσει την εξ αδιαίρετου κυριότητα της κοινής οικίας των συζύγων και κάθε κινητό που αποτελούσε μέρος του νοικοκυριού, εφόσον δεν έχει στην κυριότητά του άλλο ακίνητο κατάλληλο να χρησιμοποιηθεί ως κατοικία.

6 Ποια αρχή είναι αρμόδια να αποφαινεται στις υποθέσεις που αφορούν τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων;

Οι φινλανδικές αρχές δεν κινούν αυτεπαγγέλτως διαδικασίες με αντικείμενο τη συζυγική περιουσία. Εάν οι σύζυγοι δεν καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με τη διανομή, το πρωτοδικείο (käräjäoikeus) ορίζει, κατόπιν σχετικής αίτησης, διαχειριστή στον οποίο ανατίθεται η διανομή της συζυγικής περιουσίας.

7 Ποιες είναι οι συνέπειες των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων στις νομικές σχέσεις μεταξύ συζύγου και τρίτων;

Κατά κανόνα, ο γάμος δεν περιορίζει το δικαίωμα των συζύγων να συνάπτουν συμφωνίες, αλλά, αντιθέτως, κατά τη διάρκεια του γάμου, κάθε σύζυγος έχει το δικαίωμα να λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με τη δική του προσωπική περιουσία, χωρίς τη συναίνεση του άλλου συζύγου.

Επιπλέον, κανένας εκ των δύο συζύγων δεν ευθύνεται άμεσα για χρέη με τα οποία επιβαρύνθηκε ο άλλος σύζυγος. Εντούτοις, οι σύζυγοι ευθύνονται από κοινού για υποχρεώσεις που ανέλαβε ο ένας εκ των συζύγων για τη συντήρηση της οικογένειας, καθώς και για την καταβολή του μισθώματος της κοινής κατοικίας των συζύγων. Καταγγελία της μίσθωσης της κοινής κατοικίας των συζύγων μπορεί να γίνει μόνο από τους δύο συζύγους από κοινού, ακόμη και αν η μισθωτική σύμβαση είχε υπογραφεί μόνον από τον έναν σύζυγο.

Τα δικαιώματα των πιστωτών προστατεύονται από τον νόμο περί γάμου, σύμφωνα με τις διατάξεις του οποίου οι σύζυγοι δεν μπορούν να παραιτηθούν από τα δικαιώματά τους επί της διανομής της συζυγικής περιουσίας κατά τρόπο δεσμευτικό για τους πιστωτές. Εάν στο πλαίσιο διανομής της συζυγικής περιουσίας, ένας εκ των συζύγων μεταβίβασε στον άλλο σύζυγο ή στους κληρονόμους του άλλου συζύγου περιουσιακό στοιχείο ή αξία του οποίου υπερβαίνει κατά πολύ αυτήν που θα έπρεπε να είχε μεταβιβάσει, η διανομή μπορεί να αναστραφεί και το οικείο στοιχείο να υπαχθεί στην πτωχευτική περιουσία.

8 Σύνοψη περιγραφής της διαδικασίας εκκαθάρισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, συμπεριλαμβανομένων του καταμερισμού, της διανομής και της ρευστοποίησης της περιουσίας, στο εν λόγω κράτος μέλος.

Οι φινλανδικές αρχές δεν κινούν αυτεπαγγέλτως διαδικασίες με αντικείμενο τη συζυγική περιουσία. Όταν εκκρεμεί διαδικασία διαζυγίου ή σε περίπτωση λύσης του γάμου, πρέπει να πραγματοποιηθεί διανομή της συζυγικής περιουσίας εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα από έναν εκ των συζύγων ή έναν εκ των κληρονόμων του θανόντος συζύγου. Εάν κανείς εκ των συζύγων δεν έχει γαμικό δικαίωμα επί της περιουσίας του άλλου συζύγου, επέρχεται διαχωρισμός, αντί διανομής, της περιουσίας των συζύγων.

Κατά τη διανομή της συζυγικής περιουσίας σε περίπτωση διαζυγίου, ο βασικός κανόνας είναι ότι το σύνολο της περιουσίας διανέμεται σε ίσα μέρη, εκτός αν οι σύζυγοι είχαν συνάψει συμφωνία ρύθμισης των περιουσιακών τους σχέσεων. Είναι επίσης δυνατή η αναπροσαρμογή της διανομής εάν πιθανολογείται ότι θα είχε παράλογα αποτελέσματα. Η κοινή περιουσία των συζύγων επίσης διανέμεται, κατόπιν σχετικής αίτησης, σε περίπτωση διανομής ή διαχωρισμού της περιουσίας.

Σε περίπτωση λύσης του γάμου λόγω θανάτου ενός εκ των συζύγων, εάν υπάρχουν άμεσοι κληρονόμοι (τέκνα ή κατιόντες αυτών) του θανόντος συζύγου, ο χήρος/η χήρα και οι κληρονόμοι του θανόντος μπορούν να αιτηθούν τη διανομή της συζυγικής περιουσίας. Ο βασικός κανόνας που εφαρμόζεται στη διανομή της συζυγικής περιουσίας είναι ότι το σύνολο της περιουσίας διανέμεται σε ίσα μέρη. Το ήμισυ της περιουσίας περιέρχεται στον επιζώντα σύζυγο και το υπόλοιπο ήμισυ επιμερίζεται μεταξύ των κληρονόμων. Από την άλλη πλευρά, εάν η περιουσία του επιζώντος συζύγου υπερβαίνει την περιουσία του θανόντος συζύγου, ο επιζών σύζυγος έχει το δικαίωμα να διατηρήσει το σύνολο της δικής του περιουσίας. Εάν ο γάμος λυθεί λόγω θανάτου ενός εκ των συζύγων αλλά δεν υπάρχουν άμεσοι κληρονόμοι, ο επιζών σύζυγος κληρονομεί όλα τα περιουσιακά στοιχεία του θανόντος, εκτός αν ο θανών είχε συντάξει διαθήκη με την οποία όριζε διαφορετικά. Ο γενικός κανόνας είναι ότι μόνο μετά τον θάνατο αμφότερων των συζύγων η περιουσία που κατέλιπε ο σύζυγος που απεβίωσε δεύτερος διανέμεται στους κληρονόμους και των δύο συζύγων κατά ίσα μέρη.

Η διανομή μπορεί να πραγματοποιηθεί από τα ίδια τα μέρη βάσει αμοιβαίας συμφωνίας (διανομή δυνάμει συμφωνίας). Εάν τα μέρη δεν καταλήξουν σε συμφωνία, η διανομή πραγματοποιείται από διαχειριστή που διορίζεται από το δικαστήριο, κατόπιν αίτησης ενός εκ των συζύγων (διανομή κατόπιν δικαστικής παρέμβασης).

Στην περίπτωση της διανομής δυνάμει συμφωνίας, η διανομή πρέπει να καταγράφεται σε έγγραφο, το οποίο πρέπει να φέρει βέβαιη χρονολογία και υπογραφή. Επιπλέον, πρέπει να πιστοποιείται από δύο μάρτυρες οι οποίοι δεν έχουν σχετικό συμφέρον. Εάν η διανομή διενεργηθεί από διαχειριστή, η πράξη της διανομής καταρτίζεται γραπτώς και το σχετικό έγγραφο υπογράφεται από τον διαχειριστή.

Το έγγραφο αυτό μπορεί να κατατεθεί προς καταχώριση στο οικείο ληξιαρχείο (και, από το 2020, στην Υπηρεσία Ψηφιακών και Πληθυσμιακών Δεδομένων). Η καταχώριση του εγγράφου περί διανομής προστατεύει έκαστο εκ των συζύγων έναντι αξιώσεων είσπραξης απαιτήσεων των πιστωτών του άλλου συζύγου κατά τ' άλλα δεν ασκεί καμία επιρροή στο κύρος της διανομής των περιουσιακών στοιχείων μεταξύ των μερών.

9 Ποια είναι η διαδικασία και τα έγγραφα ή οι πληροφορίες που απαιτούνται κατά κανόνα για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Η κυριότητα επί περιουσιακού στοιχείου μπορεί να καταχωριστεί με την υποβολή αίτησης μεταγραφής του οικείου τίτλου ιδιοκτησίας. Η μεταγραφή του τίτλου γίνεται στο δημόσιο μητρώο τίτλων και υποθηκών. Μετά τη μεταγραφή του τίτλου ιδιοκτησίας, ο νέος κύριος αναγράφεται στο πιστοποιητικό μεταγραφής του τίτλου.

Σε περίπτωση μεταβολής της κυριότητας λόγω διανομής ή διαχωρισμού της περιουσίας, πρέπει, στο πλαίσιο της υποβολής αίτησης μεταγραφής του τίτλου, να διαβιβαστεί στην Εθνική Τοπογραφική Υπηρεσία της Φινλανδίας (Maanmittauslaitos) η αρχική συμφωνία περί διανομής ή διαχωρισμού της περιουσίας, συνοδευόμενη από έγγραφο στο οποίο αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους έλαβε χώρα η διανομή της περιουσίας (π.χ. κοινοποίηση του πρωτοδικείου από την οποία προκύπτει ότι διεξήχθη ενώπιόν του διαδικασία διαζυγίου), καθώς και το αποδεικτικό καταβολής του φόρου μεταβίβασης.

Η προθεσμία μεταγραφής τίτλου ιδιοκτησίας που αφορά περιουσία που αποτέλεσε το αντικείμενο διανομής λόγω λύσης του γάμου, ξεκινά από την ημερομηνία κατά την οποία η διανομή παράγει έννομα αποτελέσματα. Η διάρκεια της προθεσμίας μεταγραφής είναι έξι μήνες.

Τελευταία επικαιροποίηση: 15/02/2024

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις

μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.